

Emlékszem arra a döbbenetre, amikor először fogtam a kezemben *A bolondság története* című könyvet

M. Foucault

-tól. Nagy tudatlanul gondoltam – micsoda pihentség kell ehhez és csodálkoztam, hogy egyeseknek van idejük erről is könyvet írni. Aztán nekem volt időm elolvasni, majd jött a balgaság dicsérete és egyebek.

Igen, a bolondnak történelme van. Jelen volt **a természeti népek tavaszünnepeiben**, az indián népi törzseknél, a Srí-Lanka-i táncagyományokban, a római szaturnáliákban, a királyi udvarokban, az angol derbiken, a középkori filozófiákban, a cirkuszokban, a korabeli és modern színjátszásban, a kártyajátékokban, a modern show bizniszben, a kórházi terápiákban és a mai stand-up comedyben is.

Alakja nem a humorból és nem is a mámorból táplálkozva épül fel. Aki a bolondság történetébe valóban bepillant, **a halállal néz szembe** és csak azon felülemelkedve találkozik az együgyűvel.

A természeti népeknél a tavaszrítusban **a halált legyőző megújulás határán találjuk**. A középkori hatalmas leprajárványok, a dögvész és a haláltól való folyamatos rettegés fordul át a

bolond felnevető alakjába. A király mellett és a cirkuszban is kötelen táncol az élete.

Bolond az, aki legyőzte a halálfélelmet.

Bolondos sztorik

A kedvenc történetem a király bolondjáról még **Mátyás király** idejéből való. Számomra annak bizonyítéka, hogy valóban létezett a bolond igazsága, amit fővesztés nélkül érvényre is juttathatott.

Egy alkalommal Matyi királyunk vallási vitába keveredett a cseh királlyal. Nem sikerült közös álláspontra jutniuk, és abban az időben természetes módon körülöttük voltak bolondjaik, őket hívták segítségül.

A legenda szerint Mátyás bolondja kerekedett felül, és érveivel igencsak belegázolt a cseh főméltóság önérzetébe, aki erre válaszul megütötte a bolondot. Ez akkora vétségnek számított, hogy a cseh alattvalók nekiugrottak saját királyuknak és duplán adták vissza azt, amit ő a bolondra mért.

Nemes bolondok

A középkori királyi udvarok kiváltságos és sokszor a legműveltebb személyei voltak **a király bolondjai**.

Nemesi címet kaphattak, a király fő bizalmasaivá válhattak, nem végezhették ki őket, mondhatni sérthetetlenek voltak.

Zsigmond magyar király híres udvari bolondja tanulmányai szerint pap volt, de szakmát váltva királyi tanácsadó lett a bolond szerepében. A királya nemesi levelében így ír róla: „Jónak és hűségeseznek mutatkoztál, és kotnyelességed álarca alatt, amely Cato szerint az igazi mély bölcsesség, szüntelen odaadásoddal gyakran életveszélyektől mentettél meg.”

A bohóc és a lóverseny

Konkrétan bohócról csak az **1700-as évektől** beszélhetünk, akkor jelentek meg azok a komikus

alakok, akik az angliai lóversenyek szüneteit töltötték ki bohóckodással. Ők inkább a cirkuszi bohócok előképei voltak.

A világ első politikai áljelöltje

A tipikus bohóc alakjához, amire ma is gondolunk ahhoz Devos belga humorista járult hozzá és **Coluche francia komikus**

. Ők voltak az első bohócok, akik kialakítottak egy gesztusrendszert az addigiakból, és megformálták a bohócok alapjellegét, de ez már a huszadik században történt. Coluche még francia államelnöknek is jelöltette magát.

Coluche bohóc nyilvános felhívása

Felszólítom a semmittevőket, a mocskosakat, a kábítószereseket, az alkoholistákat, buzikat, a nőket, az élősködőket, a fiatalokat, az öregeket, a művészeket, a lesittelteket, a lesbiket, a tanoncokat, a feketéket, a gyalogosokat, az arabokat, a franciákat, a szőrőseket, az örülteket, a travesztitákat, a régi kommunistákat, a meggyőződésből nem szavazókat, [tehát] mindazokat, akik nem számítanak a politikusok szemében, hogy Szvazzanak rám! MIND EGYÜTT, HOGY JÓL SEGGBE CSÚRJÜK ŐKET! COLUCHE az egyetlen jelölt, akinek nincs oka hazudni.

(Bojti Ferenc fordítása)

A bölcs bolond

A bolond szimbóluma a filozófiát sem kerülte el. A tiszta értelem ellensúlyozásaként jelenik meg a metafizikában, maga Descartes is külön fejezeteket szentel neki.

Diogenész kettő az egyben képviseli mindkettőt. Ő az ókori görög filozófusok egyik legkülöncebb alakja. Az ember egyetlen birtokának a lelket tartotta. Anyagi javak nem léteztek számára és számára a szabadság alapvető lélekigénynek számított.

Számos bölcs anekdotát hagyott ránk és két diogenészi szimbólumot: a hordóját és egy szindrómát. Jó származására fittyet hányva **a társadalmának megvetéséből élt egy hordóban**. A diogenészi szindróma a mocsokban élés, az önelhanyagolás diagnózisa.

Anekdota Digenésről:

Amikor eladták rabszolgának, akkor előkelő emberhez méltóan viselkedett. Aiginába utazott éppen és Szkirpalosz kalózáinak kezébe került, akik Krétán áruba bocsájtották. Amikor a kikiáltó megkérdezte, hogy, mihez ért, így felelt: „Az emberek kormányzásához”. Amikor megpillantott egy gazdag öltözetű khorintoszi embert, a már említett Xeniadészt, szólt a kikiáltónak: „Ennek adj el engem! Neki gazdára van szüksége.” Xeniadész megvásárolta őt és magával vitte Korinthoszba, gyermekei nevelőjévé és az egész háznak a felügyelőjévé tette. Ő pedig minden tekintetben úgy látta el feladatát, hogy gazdája végigjárta gazdaságát és így szólt: „Egy jó szellem költözött a házamba”.

(Forrás: Diogenész Laertiosz: Híres filozófusok élete)

A kártya bolondja a Joker

Eredetileg az egyiptomi jelrendszernek tulajdonított Tarot kártya, szintén tartalmazza a Bolond képét. A Tarot kártya az összes játékkártya őse.

A tarot kis sorozatának (arkánumának) négy színe, a számok, a dzsóker a mai kártyajátékok legtöbbjében megtalálható. A dzsóker, a nagyarkánum Bolond kártyája. Ennek lényegi jelentése

az összes kártyajátékra átgyűűzőtt. Ez a lapok között a kivétel, **amire nem vonatkoznak a szabályok.**

Értékes lap, mivel bármelyik lapot lehet vele helyettesíteni. A legismertebb Jolly Jokerként, aminek képe maga a bohóc, vagy **Arlecchino az olasz bohózatok** és a mai balett előadások egyik jellegzetes alakja, aki a rombuszos, színes ruhájáról könnyedén felismerszik, mert elkülönül mindenkitől.

Mégis, ha a bolondot mint szimbólumot szemléljük, a normalitással egy kötelen táncol és örök alakja örök üzenet is egyben: egyetlen kiút mindig van, komolyan nevetni magadon!